

Yleishyödylliset palvelut ja valtionapu: aiheen avaus

Ajankohtaista EU:ssa

Kirsi Väättämöinen

11.12.2008

Yleishyödyllisyys

- ♡ Suomen lainsäädäntö ei tunne käsitettä yleishyödyllinen palvelu.
- ♡ EU:n lainsäädäntö ei tunne käsitettä yleishyödyllinen yhteisö.
- ♡ Suomen yleishyödyllinen yhteisö ja EU:n yleishyödyllinen palvelu ovat kaksi eri asiaa, joita on varottava sekoittamasta keskenään.

Yleishyödyllinen palvelu

- ♡ Palvelun tarjoajan laadulla (esim. sillä onko se yleishyödyllinen yhteisö vai ei) ei ole merkitystä.
- ♡ YH palveluja voivat tarjota niin valtion laitokset, kunnat, yksityiset yritykset kuin kansalaisjärjestötkin.
- ♡ Ratkaisevaa on palvelun laatu, sen luonne ja tavoitteet.
- ♡ Palvelun yleishyödyllisyydellä on merkitystä valtiontukien ja kilpailutusvelvoitteiden kannalta.

Taloudelliset ja ei-taloudelliset palvelut

- ♡ Sekä taloudelliset että ei-taloudelliset palvelut voivat olla yleishyödyllisiä.
- ♡ Ei-taloudelliset palvelut jäävät sisämarkkina- ja kilpailusääntöjen ulkopuolelle.
- ♡ EU-oikeuden kannalta onkin ensisijaista selvittää, onko palvelu taloudellinen vai ei-taloudellinen.

- ♡ Rajanveto ei aina ole helppoa. Pääsääntöisesti jokseenkin kaikki korvausta vastaan tarjotut palvelut ovat taloudellisia.
- ♡ Silloin tulee (toissijaisesti) pohdittavaksi myös palvelun yleishyödyllisyys.
- ♡ Tyhjentävää yleishyödyllisyyden määritelmää ei ole; arvioitava yksittäistapauksittain; jollain tapaa hyödytettävä yhteiskuntaa kokonaisuudessaan.

- ♡ Palvelun yleishyödyllisyyden määrittelevät jäsenvaltion viranomaiset.
- ♡ Jos palvelu on taloudellinen ja yleishyödyllinen, sille voidaan edelleen asettaa julkisen palvelun velvoite, jolla varmistetaan palvelun tasapuolinen saatavuus kaikille sitä tarvitseville.
- ♡ Silloin palvelu voidaan katsoa yhteisöoikeuden yleistä taloudellista etua koskevaksi palveluksi, jonka kohdalla voidaan poiketa EU:n yksinoikeus- ja valtiontukisäännöksistä.

SGEI*-palvelut = yleistä taloudellista etua koskevat palvelut

- ♡ Luonteeltaan taloudellisia palveluja
- ♡ joista on yleistä etua ja
- ♡ joiden tuottajalle jäsenvaltio on siksi asettanut julkisen palvelun velvoitteen

- ♡ Esim. tele-, sähkö-, liikenne- ja postipalvelut, mutta myös muut palvelualat (kuten sosiaali- ja terveyspalvelut) voivat tulla kysymykseen

*SGEI = Services of general economic interests,

Art. 16 ja 86

♡ Sillä, mitkä palvelut on määritetty yleistä taloudellista etua koskeviksi palveluiksi, voi olla merkitystä niiden saatavuuden turvaamisessa erityisesti vaikeissa tilanteissa oleville ja harvinaisia erityispalveluja tarvitseville ihmisryhmille.